DE STEMVORK

DECEMBER 1957

Orgaan voor en van de
SPREKERS VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND

REDACTIE:
C. H. SCHONK, Bouwerstr. 14, DEVENTER
Telefoon 5331

ADMINISTRATIE:
OUDE GRACHT 152, UTRECHT
Telefoon 10163

WAT ZEGGEN ONZE LUISTERAARS?

In de drie voorvorige nummers van De Stemvork hebben we onder de titel: Als luisteraars spreken, een serie interviews opgenomen. In deze interviews zijn 13 mensen betrokken, die onze bijeenkomsten min of meer regelmatig bezoeken. Hun werd gevraagd een oordeel te geven over onze sprekers en wat deze hun te bieden hadden, en over onze bijeenkomsten in het algemeen. Opzettelijk werden voor deze vraaggesprekken geen bestuursleden of functionarissen van het H.V. gekozen, maar op vrijwel willekeurige wijze "gewone" leden in verschillende gemeenschappen bezocht. Ook dan nog moet men er echter bij de beoordeling van hun meningen rekening mee houden, dat zij, alleen al door het feit van hun min of meer regelmatig bijeenkomstenbezoek, een tot op zekere hoogte selecte en geïnteresseerde groep vormen.

De meningen van de geïnterviewden lopen uiteraard nogal uiteen. Toch laten zich er enige algemene tendenties in ontdekken. Het geringe aantal der ondervraagden laat zeker geen vergaande conclusies toe, maar het heeft toch, dachten we, zin om deze algemene tendenties erin op te sporen en weer te geven. Er kunnen op zijn minst aanwijzingen voor onze aanpak in gelegen zijn.

Bijna de helft van de ondervraagden is ronduit enthousiast over onze bijeenkomsten. Ze vinden er wat ze zoeken en ze zouden de bijeenkomsten niet graag missen. Als men ze vraagt wat het dan is dat ze boeit en bindt, dan komen vooral twee elementen sterk naar voren.

ZIJ VINDEN EIGEN GEDACHTEN VERTOLKT.

Het eerste is dat zij door onze sprekers hun eigen gedachten vertolkt vinden. Zij herkennen in het woord van de spreker zichzelf. - Ik ben het altijd zo met de sprekers eens -, zegt de een. - Dat geeft een soort geestesgemeenschap, die je graag naar de bijeenkomsten doet toegaan -, zegt een ander. Voor dezen is het Verbond dus in waarheid geworden een geestelijk tehuis. Zij vinden er de bevestiging, en ook wel de beleving, van hun eigen denken en voelen. In het woord van de spreker krijgen hun eigen gedachten vorm en worden deze tot geconcentreerder en levender realiteit. Het ervaren van de geestesgemeenschap blijkt een behoefte te zijn.

GEESTELIJKE VERRIJKING.

Het tweede element dat sterk naar voren komt is, dat het woord van de sprekers ook een verrijking van eigen geestesleven voor de toehoorders betekent. Het draagt tot verruiming en verdieping van hun inzichten en hun overtuiging bij. Het vervult kennelijk een functie in hun geestelijke groei en bij de opbouw van hun geestesleven.

Wat willen we nog meer!, zullen we als sprekers geneigd zijn te zeggen. Dat lijkt ons nou precies wat we met ons spreken in het Verbond wilden bereiken: Vormgeven aan de ideeënwereld die we gezamenlijk zijn toedaan. En dan bovendien nog iets bijdragen dat tot verdieping en verrijking van het geestesleven leidt.

Tot dit gevoel van voldoening zou er zeker aanleiding bestaan, ware het niet, dat genoemde waarderingen slechts door minder dan de helft van

de geïnterviewde luisteraars min of meer nadrukkelijk worden geuit. Bij de anderen heeft ons woord in beginsel wel dezelfde functies, maar worden die functies slechts ten dele, en naar de mening van verscheidenen onvoldoende geëffectueerd.

HET NIVEAU VOOR VELEN TE HOOG.

Weer bijna de helft van de ondervraagden spreekt er zich namelijk met een gevoel van spijt - en soms van enige bitterheid - over uit, dat zij er onvoldoende deel aan kunnen hebben, doordat de voordrachten van onze sprekers veelal op een voor hen te "hoog" niveau liggen. Men behandelt de stof naar hun smaak te theoretisch, te filosofisch, te abstract of, waar het dan meestal op neerkomt: te moeilijk. Er wordt teveel kennis vóórondersteld. De sprekers behandelen meestal "teveel in te korte tijd", zegt een hunner, wat zoveel betekent als dat men het niet heeft kunnen bijbenen. Een ander getuigt er van, dat zij zich dikwijls zozeer moet inspannen om het te volgen, dat zij met hoofdpijn naar huis gaat. Deze uitspraken zouden meer kunnen zeggen over de luisteraars die ze doen dan over de aanpak door onze sprekers, ware het niet dat bijna de helft van de ondervraagden dergelijke uitspraken in diverse toonaarden doet. Daar komt dan nog bij dat enige anderen, die zelf op dit stuk geen bezwaren hebben, met spijt tot uitdrukking brengen, dat onze bijeenkomsten door zo betrekkelijk weinig mensen worden bezocht. Als men ze naar hun mening over de oorzaak daarvan vraagt, dan voeren ze eveneens aan dat het niveau voor de gemiddelde man (en vrouw) vaak te hoog ligt.

Als er voor ons sprekers aanwijzingen in de resultaten van de interviews gelegen zijn - en het ging er ons om die te ontdekken - dan liggen ze wel op dit terrein. Met de inhoud van onze betogen schijnen we ons doel wel te bereiken : We spreken uit wat ook de luisteraars bezielt, en we leveren een bijdrage tot de opbouw van hun geestelijk leven. Met de vorm van ons betoog schieten we ons doel nog wel eens voorbij. Die is voor velen te moeilijk, te gecomprimeerd, te abstract, te ver afstaand van hun kennis en ervaring. Daardoor missen ze de aansluiting vaak.

Deze klacht gaat des te meer klemmen als we bedenken dat zij door bijna de helft van de ondervraagden, mensen dus die onze bijeenkomsten min of meer regelmatig bezoeken en die uit dien hoofde een selecte en geïnteresseerde groep vormen, wordt geuit. Hoeveel zwaarder zal zij nog niet wegen wanneer we grotere groepen van mensen willen bereiken. Overigens hebben onze luisteraars ons hiermee geen nieuws verteld. We wisten dit al en hebben onze laatste sprekersconferentie aan dit probleem gewijd. Wel hebben zij het nog eens geaccentueerd en duidelijk gemaakt, dat het ook voor een groot deel van onze huidige toehoorderskring geldt.

OPLOSSINGEN VAN DE LUISTERAARS.

Hebben zij er dan ook oplossingen voor gegeven? Als men ze daarnaar vraagt, dan komt er meestal niet zo heel veel uit. Wanneer ze het "te moeilijk" uitspreken, dan geven ze daarmee wel aan dat men de dingen op een eenvoudiger wijze gezegd zou willen zien, maar dan is daarmee nog niet uitgemaakt hoe. Het is ook minder het probleem voor de luisteraar dan voor de spreker. Enige aanwijzingen geven zij wel : De sprekers zouden er op bedacht moeten zijn geen termen en begrippen te hanteren, die voor henzelf een gehele gedachtenwereld representeren, maar dat voor de

luisteraars niet doen. Zij zouden ook meer moeten aansluiten bij dagelijkse levenssituaties en problemen. Het zijn dezelfde dingen die we op onze sprekersconferentie bespraken. Ze blijken onder de luisteraars als wensen te leven.

Voor sommigen komt daar nog een andere behoefte bij, die blijkbaar onvoldoende bevredigd wordt. Het is een gemoedsbehoefte. Er zou meer bewogenheid en warmte in ons woord moeten zijn. Het is hen soms te verstandelijk, te dor. Men verlangt ook een woord tot het hart.

BEHOEFTE AAN GEMEENSCHAP.

In de interviews komt nog een ander element tot uitdrukking : de behoefte aan gemeenschap met gelijkgezinden. Men blijkt onze bijeenkomsten niet alleen te bezoeken om naar de spreker te luisteren of iets over een bepaald onderwerp te horen, maar men zoekt er ook het samenzijn met geestverwanten en het gezamenlijk beleven van de idee. Weer bijna de helft der ondervraagden brengt dit in meerdere of mindere mate tot uitdrukking. En naar de mening van verscheidenen voldoen onze bijeenkomsten door hun vorm en opzet veel te weinig aan deze behoefte. Men ervaart ze dikwijls als kil en koel: - Je gaat ergens op een stoel zitten, je luistert naar de spreker, en je gaat weer weg. -
Dit is ten dele een probleem van vormgeving aan de bijeenkomsten, dat in zoverre de sprekers niet direct raakt. Toch heeft ook de spreker zijn functie in het scheppen van de sfeer, die een gevoel van saamhorigheid en gezamenlijk beleven doet ontstaan. Een toespraak die zich voornamelijk op het verstand richt, zal er weinig toe bijdragen. Wanneer een toespraak iets van warmte en bezieling overdraagt, zal het gevoel van saamhorigheid en gezamenlijke beleving eerder ontstaan. - Het "doet" je dikwijls zo weinig -, zegt een deelneemsters aan de interviews.
- Je zou je eigenlijk na afloop gedrongen moeten voelen er over na te praten. - Nu kan men ook over intellectuele problemen napraten, maar het is kennelijk niet wat deze deelneemster bedoelt. Ze wil na-"beleven" met anderen, wat er bij haar aan belevingswerkelijkheid is gewekt.

Dit is wat de interviews aan het licht hebben gebracht ; Een deel van onze luisteraars is enthousiast over onze bijeenkomsten en over de wijze waarop de sprekers het doen. Anderen brengen tot uitdrukking wat ze missen. Enthousiasme en gevoel van gemis liggen ook in dezelfde persoon dooreen. Wij hebben misschien meer aandacht besteed aan wat men mist dan aan wat men waardeert. Maar dat is voor onze sprekers dan ook net het belangrijkste. De interviews zijn ontstaan uit een verzoek op een sprekersconferentie om op de een of andere wijze de opinie van onze luisteraars te peilen. Dat verzoek werd gedaan om wegen te vinden om in sterkere mate aan de behoeften van de luisteraars te voldoen. Er valt bovendien bij te bedenken, dat wat door de in zekere zin selecte en geïnteresseerde groep van mensen die onze bijeenkomsten bezoeken als een gemis wordt gevoeld, naar alle waarschijnlijkheid nog zwaarder zal tellen voor de wegblijvers onder onze leden, al zullen ook andere motieven een rol bij hen spelen. Van nog meer gewicht wordt het als we nog veel grotere groepen van buitenkerkelijken onder ons gehoor willen zien.

-o-

VARIA EX CATHEDRA

NAALDWERK VAN EEN SPREKER VOOR DE "PEN"-CLUB.-

Schrijver dezes is "meester" van beroep, een gewone dorpsschoolmeester en dat betekent dus, dat hij spreken in 't openbaar geleerd heeft in de school.

Zijn leermeesters en later de praktijk nog meer, hebben hem voorgehouden : - Zorg bij je spreken, dat je boeit ! - Ja, natuurlijk, máár..... geen gemakkelijke opgave !

En dus heb ik in mijn lange praktijkjaren niet anders gedaan dan mijn jeugdig gehoor aan te kijken, de gezichten te bestuderen en mij elk moment van mijn "verhandelingen" afgevraagd: Interesseert het ze?, lééft het voor ze?, of gaat het het ene oor in en het andere uit? En wanneer er ook maar eentje iets anders zat te doen, met zijn potlood zat te spelen of zijn blikken naar buiten liet zwerven, dan stopte "meester" direct om het afgedwaalde schaap er weer bij te krijgen. Zo kreeg ik, althans uiterlijk, álle aandacht...

En toen ging ik het glibberige pad van "spreker op avonden" betreden. Mijn eerste optreden was voor de plaatselijke afdeling van de Bond van Plattelandsvrouwen. Onder die vrouwen schijnt één gewoonte hardnekkig en onuitroeibaar te zijn, en dat is het breien... óók onder de lezing.

Nu heb ik natuurlijk niet de minste bezwaren tegen het breien op die bijeenkomsten, maar ... gezien het vorenstaande, ging het breien onder mijn voordracht, toch wel erg tegen mijn doorgewinterde schoolmeestershart in.

De voorzitster zei bemoedigend bij de aanvang: - Misschien krijgt U de naalden wel stil. Als ze 't spannend beginnen te vinden, houden ze wel op! -

O, dus dát was het criterium! En "meester" deed zijn best. Ik besprak het boek "De Kinderkaravaan" van Rutgers v.d. Loeff-Basenau, eigenlijk een kinderboek, dat een gebeurtenis behandelt uit de voortrekkersgeschiedenis in Amerika: Een groep kinderen die hun ouders op de trek verliezen, bereiken onder leiding van de taai en dapper volhoudende oudste jongen tóch het door de ouders gestelde doel.

En de vrouwen kregen die avond het "gevoelige" deel van het boek uitgemeten! De breinaalden zóuden stil!

En ze wèrden stil - o ja - maar toen hoorde ik plotseling ándere geluiden. Aan alle kanten klonk onderdrukt gesnuf --- de tranen begonnen rijkelijk te vloeien..

Mijn doel was bereikt, ja eigenlijk wel een beetje voorbijgeschoten.

En toch - nadien ben ik nog vele malen opgetreden voor diezelfde groep, maar, zo mooi als die Kinderkaravaan, nee, zó mooi is 't nog niet weer geweest..., vertelden de breipennen aan

"Meester".

-o-

SPREKEND OVER PRAKTISCH HUMANISME IV

ENIG DOCUMENTATIE-MATERIAAL.

1. De arbeiderskampen.

In 1950 kon, door de min of meer toevallige omstandigheid dat de minister aan het departement van Wederopbouw en Volkshuisvesting voelde voor humanistische geestelijke verzorging in de toen bestaande z.g.n. DUW-kampen, met overheidssubsidie de eerste bezoldigde geestelijke raadsman voor dit werk worden aangesteld. Al spoedig werkte Schonk met een groot aantal vrijwillige raadslieden, tezamen ongeveer een 24-tal kampen voor hun rekening nemend.

Een volkomen nieuwe figuur in de arbeiderskampen, die humanistische raadsman, die zijn eigen weg moest proberen te vinden. Zijn eigen methode van werken, zijn eigen stijl van optreden, een eigen vorm en een eigen inhoud van de gesprekken die hij zou moeten gaan voeren. Daarmee werd een begin gemaakt van een systematisch overwegen van de elementen van humanistische geestelijke verzorging en een voortdurend zoeken naar begrijpelijke, eenvoudige vormen van "humanistiek", zo broodnodig in het contact met de bevolking van de arbeiderskampen.

Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat deze raadslieden hun plaats in de kampen hebben veroverd. Dat heeft van hen allen een massa energie en doorzettingsvermogen gevergd, offers aan vrije tijd en gemak, inspanning om naast de normale werkkring en de vele functies, die juist geïnteresseerde mensen altijd hebben, zich te verdiepen in de opdracht van een geestelijk raadsman. Regionale conferenties, waar het werk wordt besproken en voorlichting wordt gegeven. Af en toe ook een landelijke bijeenkomst, samen met de raadslieden uit andere takken van dienst. Maar tijd voor diepgaande studie is er maar zeer moeilijk te vinden bij al deze druk bezette werkers; bovendien is er natuurlijk ook wisseling in dit werkerscorps, waardoor nieuwelingen steeds weer opnieuw scholing en ervaring moeten opdoen.

Het aantal kampen wisselt. Met het afnemen van de werkloosheid daalt het vanzelfsprekend; daar staat tegenover dat na de watersnoodramp van 1953 er in Zeeland een groot aantal werkkampen voor de herstelwerkzaamheden bij kwam. In 1956 stonden in totaal 26 kampen onder onze verzorging; in 1957 zijn daar weer verscheidene kampen voor oogstarbeiders bijgekomen. Voor 1958 is uitbreiding van het aantal kampen in het kader van het Deltaplan te verwachten.

C.H. Schonk in Deventer (Bouwerstraat 14, tel. 06700-5331) is de centrale geestelijke raadsman voor dit werk. Daarnaast is raadsman P.W. van der Vliet (Velserweg 73, Amsterdam) in vaste dienst en werken ruim twintig geestelijke raadslieden als vrijwilligers mee.

2. Gevangeniswezen.

Vrijwel iedereen herinnert zich nog wel de debatten van enige jaren geleden in het parlement met de toenmalige minister van Justutie Mulderije

over de toelating van humanisten als geestelijke verzorgers in de gevangenissen. 1)

Uiteindelijk kwam een nieuwe gevangenismaatregel tot stand, waarbij enige mogelijkheid werd geopend voor buitenkerkelijke geestelijke verzorging, echter met beperkende bepalingen, die zeer remmend werkten.

De thans geldende interpretatie van artikel 67 van de Gevangenismaatregel laat slechts buitenkerkelijke geestelijke verzorging toe van gedetineerden, die bij binnenkomst in het gesticht hebben opgegeven niet te behoren tot enig kerkgenootschap. Bovendien moeten zij na een zgn. contactperiode, waarin deze gedetineerden bezoek krijgen van de gestichtspredikant en de gestichtsaalmoezenier, tegenover de directeur de godsdienstige geestelijke verzorging nadrukkelijk afwijzen en tenslotte vragen om buitenkerkelijke geestelijke verzorging, willen zij met een geestelijk raadsman in contact worden gebracht. Er moet derhalve heel wat gebeuren en er is ook heel wat tijd mee gemoeid wil een gedetineerde buitenkerkelijke geestelijke verzorging kunnen ontvangen.

In de loop van 1956 heeft de Minister van Justitie, op advies van de commissie voor de geestelijke verzorging van buitenkerkelijke gedetineerden de werkmogelijkheid van de geestelijke raadslieden enigszins vergroot. Wanneer de desbetreffende gedetineerden, nadat de godsdienstige geestelijke verzorging is afgewezen, niet vragen om buitenkerkelijke geestelijke verzorging, moet de directeur deze gedetineerden wijzen op de mogelijkheid van enkele tot niets verplichtende informatieve gesprekken met de geestelijk raadsman. Van deze nieuwe mogelijkheid werd in enkele gestichten door meerdere gedetineerden gebruik gemaakt. Opmerkelijk daarbij is, dat al deze informatieve gesprekken uitliepen op blijvende contacten.

Minstens even belangrijk als de zo even genoemde uitbreiding van de mogelijkheden voor de geestelijke raadslieden is het feit, dat de adviescommissie steeds positiever komt te staan tegenover de humanistische geestelijke verzorging. Zo duidelijk blijkt deze ontwikkeling, dat de toekomst met vertrouwen wordt tegemoetgezien. Het streven blijft erop gericht, dat het Humanistisch Verbond ten aanzien van de niet tot enig kerkgenootschap behorende gedetineerden een volkomen gelijkberechtigde positie krijgt met de kerken.

Einde 1956 werkten een veertigtal geestelijke raadslieden in gevangenissen en huizen van bewaring; in totaal werden in dat jaar ongeveer 400 contacten gelegd.

Dit werk groeit regelmatig, in sommige gestichten zelfs snel. Dan doet zich al heel spoedig de vraag voor hoe een vrijwillige geestelijke raadsman aan de behoefte in zo'n inrichting kan voldoen.

1) Op elk nieuw terrein van geestelijke verzorging heeft het Humanistisch Verbond een soms hardnekkige strijd moeten voeren : onze aanwezigheid in de arbeiderskampen gaf in 1953 en 1954 bij de debatten over de begroting van Sociale Zaken in de Tweede Kamer allerlei beroering; ons werk in de ziekenhuizen stuit in vrijwel elke plaats op tegenstand en van geestelijke verzorgers binnen leger, marine en luchtmacht is nog geen sprake. Tot voor kort waren de financiële mogelijkheden voor de humanistische bezinningsbijeenkomsten voor militairen ook véél geringer dan voor de retraites van godsdienstige richting; juist dit jaar is daarin verbetering gekomen.

Er zijn raadslieden die op een gegeven moment 20 of meer gedetineerden hebben te verzorgen - als men denkt aan de eis met iedere gedetineerde tenminste eenmaal per week contact te hebben kan men zonder veel moeite berekenen hoeveel avonden zo'n raadsman in zijn inrichting moet doorbrengen !

Deze taak is bovendien zwaar en eist veel van de raadsman; bij zwaar belaste vrijwillige krachten is het vraagstuk van de opleiding en scholing bijzonder groot. Indien ergens, dan is op dit terrein de aanstelling van enkele beroepskrachten, dus bezoldigde, voor dit doel opgeleide krachten, urgent. Totnogtoe werkt het Verbond hier alléén met vrijwilligers.

3. Ziekenhuiswerk.

Men zou bijna kunnen zeggen dat met deze vorm van praktisch humanisme het eerst en het gemakkelijkst in een gemeenschap kan worden begonnen. Leden, die hieraan mee willen werken, vooral vrouwelijke, zijn meestal wel te vinden. Weet men dan ook toegang tot het ziekenhuis te verkrijgen om de buitenkerkelijke patiënten te bezoeken, dan kan men al gauw met een groepje werkers starten.

Het werk is wisselend van zwaarte. Het stelt vrij hoge eisen aan accuratesse en getrouwheid; ook moet men goed kunnen luisteren. Niet altijd worden aan het gesprek hoge eisen gesteld; het betoon van echte belangstelling, het blijk van medeleven, de eenvoudige handreiking en het geduldig luisterend oor, zijn bij elkaar al heel wat voor iemand die met twijfels en eenzaamheid in een ziekenhuiszaal ligt te worstelen. Maar soms komen ineens de moeilijke vragen van ziekte en dood wèl te voorschijn en kan de ziekenbezoekster (ker) voor moeilijke opdrachten staan.
Er rijzen toch eigenlijk altijd vrij veel vragen; om deze min of meer op te vangen worden in vele plaatsen cursussen voor deze ziekenbezoekers gehouden, waar men veelal de door het Verbond uitgegeven brochure "Geestelijke Verzorging op humanistische grondslag" met elkaar behandelt.

Het verkrijgen van toegang tot de ziekenhuizen vormt eigenlijk in vele gemeenschappen nog de grote moeilijkheid. In een enkele plaats verstrekt men de namen van de opgenomen buitenkerkelijke patiënten; in sommige andere vraagt men de patiënt bij het binnenkomen, wanneer hij "geen godsdienst" opgeeft, of hij bezoek wil hebben van het Humanistisch Verbond. Maar meestal staat men bezoek alléén toe bij patiënten die er uit zichzelf om vragen, en het is duidelijk dat dat er in het huidige stadium nog maar weinigen zijn.

In een twintigtal gemeenschappen wordt thans ziekenbezoek door leden van het Verbond verricht; in totaal door ongeveer 50 à 60 medewerkers(ook een aantal sanatoria in het Gooi wordt regelmatig bezocht).

4. Opbouw van de gemeenschap.

Misschien is voor de gehele opbouw van de praktische activiteiten nog wel het allerbelangrijkste wat er gebeurt in de gemeenschap zelf.

Van het leven in de gemeenschappen zijn voor een zeer groot deel de mogelijkheden van het Verbond afhankelijk - actieve, levende gemeenschappen brengen mensen voort die niet schromen een stukje van de hierboven beschreven werkzaamheden mee aan te pakken. Tegelijkertijd vinden die mensen zelf in hun gemeenschap de stimulans die ze nodig hebben voor dit werk.

De gemeenschappen zouden moeten vormen een hecht netwerk, waarop de vele landelijke geestelijke raadslieden konden terugvallen, hetzij vanuit de arbeiderskampen of de militaire tehuizen, vanuit gevangenissen of sanatoria. Zij zouden zich moeten weten gerugsteund door een organisatie die de hulpkrachten opbrengt, zonder welke dit zware werk van geestelijke verzorging haast niet is te verrichten. Een gemeenschap, die iets weet te bieden voor jonge militairen, die in een bezinningsbijeenkomst in een van de humanistische militaire tehuizen in aanraking kwamen met humanistische opvattingen.

Ziekenbezoekers, die met de uit het sanatorium ontslagenen, die thuis nog moeten "nakuren", contact zoeken. Een lid, dat bereid is eens iets te doen voor een gezin van een arbeider in een kamp ver van huis, die zich zorgen maakt, omdat het thuis scheef dreigt te lopen.

En weer een ander lid, dat - misschien het moeilijkste van al - bereid is een ontslagen delinquent de helpende hand te bieden bij zijn moeilijke wederaanpassing in de samenleving, waaruit hij langere of kortere tijd afwezig was.

Hulptroepen van allerlei aard dus, die de gemeenschappen van het Verbond moeten kunnen leveren, wil het geestelijk verzorgingswerk op een stabiele basis staan. En dan rijst temidden van die "hulptroepen" al meteen de figuur van de plaatselijke geestelijke raadsman, die voor dit alles de centrale man moet zijn. De man, bij wie de draden van deze activiteiten samenkomen en die de verantwoordelijkheid op zich neemt voor een plaatselijk zo goed mogelijke uitvoering ervan. Dat houdt natuurlijk in, dat hij in de eerste plaats de gemeenschap moet kennen en weten wat er voor mogelijkheden onder de leden schuilen. Verder dat hij de juiste vorm voor de organisatie van het werk moet weten te vinden, samenwerking met andere instanties - b.v. met Humanitas, waarmee deze praktische activiteiten veel aanknopingspunten hebben -, tot stand weet te brengen en aan de scholing van b.v. ziekenhuisbezoekers leiding kan geven.

Maar dat alles geldt vooral de activiteit naar buiten, de dingen die men ziet en waarover we ook plegen te schrijven en te praten. Er is echter nog een heel andere kant aan de arbeid van de plaatselijke geestelijke raadsman: dat is de vorming van de "afdeling" van het Humanistisch Verbond tot een werkelijke "gemeenschap". Ook in de eigen kring van onze leden is behoefte aan een raadsman, al bestaan er (en het is vaak verhelderend om die ook in een eventuele nabespreking aan de orde te stellen) ook wel reserves, juist in de eigen kring, tegen die figuur.

De uitbouw van de eigen gemeenschap is een opdracht voor elk bestuur, waaraan vele facetten zijn. Contact met bejaarde leden, vriendenhulp in geval van ziekte, familiedagen, kinderwerk, huiskamerbijeenkomsten en nog talrijke andere mogelijkheden om de gemeenschappen van het Humanistisch Verbond te maken tot een plaats waar men zich thuis voelt, waar men in de dieptepunten van zijn leven een ruggesteun kan vinden en waar men de hoogtepunten in een vriendenkring kan beleven.

Sprekend over praktisch humanisme kan men, wanneer men met de gemeenschapsvorming eindigt, daarover gemakkelijk een discussie ontketenen, die steeds de belangstelling heeft en ook voor de aanwezige bestuursleden vaak heel leerzaam is. Het hangt sterk af van de aanwezige leden op welk

peil de vraagstukken worden bediscussieerd. Soms komt men terecht in zeer fundamentele beschouwingen over de kern van de geestelijke verzorging, zoals die voortvloeit uit een humanistische mensbeschouwing. Soms ook komen allerlei problemen van maatschappelijk werk aan de orde en het is dan zaak de grensafbakening met de praktische activiteiten van het Verbond duidelijk te stellen.

Eigenlijk altijd heeft men na een spreekbeurt over dit onderwerp het gevoel te hebben meegewerkt aan het "minded maken" van het Verbond voor datgene wat praktisch humanisme wil zijn en van ons eist.

En daar gaat het in dit soort spreekbeurten om.

D. Heroma-Meilink.

-o-

- De onderwerpen die de humanisten op het internationale congres in Londen aan de orde stelden wijzen reeds op de grote betekenis, die wij humanisten toekennen aan de praktische problemen van het menselijk leven. En inderdaad, het humanisme is geenszins een zaak van uitsluitend theoretisch belang. Zijn voornaamste doelstelling is een grondslag te bieden voor gewone mannen en vrouwen, die hen in staat stelt de vraagstukken op te lossen waarvoor zij in de praktijk van het dagelijks leven worden gesteld. -

Dr. J.P. van Praag
op het 2e congres van de
International Humanist
and Ethical Union.
"Mens en Wereld" d.d.17-8-'57.

-o-o-o-

HET GESPREK IN DE GROEP

STEUN BIJ HET GROEPSWERK.

Het belang van het werken met kleine groepen wordt in het Verbond steeds meer ingezien. Het aantal gespreksgroepen, waarin men met elkaar van gedachten wisselt over bepaalde onderwerpen en problemen, groeit. Er beginnen ook werkgroepen te ontstaan, die de uitvoering van bepaalde Verbondstaken op zich nemen: ledenwerving, praktisch humanisme, sociaal onderzoek enz.

Dit groepswerk is niet alleen om de onderwerpen die men bespreekt of de taken die men vervult van belang. Het heeft ook grote gemeenschapsvormende waarde. In de kleine groep ervaart men de verbondenheid veel meer. Men kan er ook zichzelf en zijn eigen mogelijkheden veel beter tot uitdrukking brengen.

Van den beginne af is er in het Verbond reeds aan groepswerk gedaan. De gehouden huiskamerbijeenkomsten zijn niet te tellen. Er zijn steeds studiegroepen geweest. En ook werkgroepen hebben hier en daar steeds bestaan.

Toch is het groepswerk eerst in de laatste jaren meer in het centrum van de aandacht komen te staan, als een aparte en bijzonder waardevolle wijze van samen werken en samen zijn. In 1955 verscheen het rapport "Het Groepswerk in de Humanistische Gemeenschap", dat aan alle Gemeenschapsbesturen is toegezonden en het eerste teken van die meer geconcentreerde aandacht voor het groepswerk was. In enige grote Gemeenschappen is men begonnen met de opleiding van gespreksleiders, terwijl men ook in gewestelijk verband een cursus voor gespreksleiders heeft georganiseerd.

Al eerder ook is de brochure van H. Wallenburg over "Het gesprek in de groep", waarin de bedoeling en de methodiek van het groepsgesprek op heldere wijze en kort wordt uiteengezet, aan alle Gemeenschapsbesturen verstrekt, terwijl in De Stemvork regelmatig een rubriek aan het groepswerk is gewijd.

Ter voorbereiding van de gewestelijke studiedagen van het vorig jaar over het onderwerp: de onderontwikkelde gebieden, is voorts een handleiding voor de gespreksleiders ter beschikking gesteld.

Al is er dus het een en ander ter bevordering en ondersteuning van het groepswerk gedaan, het besef leeft toch sterk, dat daarmee niet kan worden volstaan. Er is een duidelijke behoefte aan meer steun vanuit het centrale apparaat.

Het Hoofdbestuur heeft daarom een commissie in het leven geroepen die tot taak heeft het groepswerk verder te ondersteunen, te bevorderen en te stimuleren. De commissie, die zelf een kleine werkgroep is, telt enige deskundigen onder haar leden. Zij zal het Hoofdbestuur adviseren en ook zelf een deel van de uit de plannen voortvloeiende taken uitvoeren. Daarbij is zij natuurlijk gebonden aan de, vooral in financieel opzicht, beperkte mogelijkheden van het Verbond. Haar voorlichtingsarbeid zal daardoor voorlopig in de eerste plaats schriftelijk moeten gebeuren.

De commissie is bereids met haar werk begonnen. Het is haar gebleken dat er in de Gemeenschappen behoefte bestaat aan gespreksstof voor gespreksgroepen van tweeërlei soort. Bij de eerste soort gaat het om gespreksstof van algemene aard die binnen ieders gezichtskring ligt en zodanig aansluit bij de gemiddelde kennis en ervaring, dat ieder zijn bijdrage

in het gesprek kan leveren. Bij de tweede soort gaat het om gespreksstof van meer gespecialiseerde aard, die meer voorbereiding en gespecialiseerde kennis en ook een meer speciaal gerichte belangstelling van de deelnemers vraagt. De gespreksgroep krijgt daardoor meer het karakter van een studiegroep.

Voor beide soorten van gespreksgroepen hoopt de commissie geleidelijk aan gespreksstof ter beschikking te stellen, die volgens moderne methoden in de vorm van gespreksschema's voor de gespreksleiders is geprepareerd.

Het is vanzelfsprekend dat de gespreksleiders op geen enkele wijze aan de schema's gebonden zijn. Er schuilen zelfs gevaren in een te starre hantering ervan. Maar zulke gespreksschema's zijn toch zeer waardevolle hulpmiddelen om een groepsgesprek ordelijk en zonder verwaarlozing van voor het onderwerp essentiële aspecten te laten verlopen.

Tot op heden zijn twee zulke gespreksschema's geprepareerd en aan de Gemeenschappen toegezonden. Ze zijn voor iedere belangstellende (gespreksleiders !) tegen kostprijs verkrijgbaar bij het Centraal Bureau.

Het zijn uitwerkingen van een tweetal daartoe geschikte radiolezingen, getiteld:

1. De Turfdrager en het Kind.

2. Er dreigt Gevaar van de Onkerkelijkheid, tenzij ...

Deze twee schema's zijn bedoeld voor de eerder genoemde gespreksgroepen van algemene aard.

De commissie hoopt er spoedig meer, en dan ook voor de groepen met sterker studie-karakter, te laten volgen.

Wij hopen dat het Groepswerk er in de Gemeenschappen nieuwe en groter mogelijkheden door krijgt.

-o-

Daarom is er ook verschil tussen een debat en een gesprek: bij een debat praat men tegen elkaar en luistert men alleen naar zichzelf, bij een gesprek probeert men zich in te leven in de overtuiging en de gezindheid van de ander.

J.G.v.d. Ploeg in
Het Vrije Volk
d.d. 10-1-1957.

-o-o-o-

DE ZONDAGOCHTEND BIJEENKOMSTEN VAN DE ETHICAL SOCIETY.

De bijdrage van onze gemeenschappen aan de vorming van haar leden is misschien het meest wezenlijk geweest in haar zondagmorgenbijeenkomsten. Dit zijn geen religieuze samenkomsten in bovennatuurlijke zin, maar bijeenkomsten waar sprekers en toehoorders zich toegewijd hebben beziggehouden met beginselen, normen, voorbeelden van en visies op een juiste levenshouding, van een juiste betrekking tussen de ene mens en de andere, en tussen mens en gemeenschap. Gewoonlijk werden de lezingen op een hoog peil gehouden, soms zelfs (als ik mijn mening mag zeggen) op een te academisch niveau, hoewel nooit in een taal, die het algemene begrip te boven ging. De bijeenkomsten van de Ethical Society hielden zich bezig met alle sociale problemen, die een bepaalde stellingname vroegen, met het doordenken van individuele problemen, en - wat het voornaamste van alles is, voor zover men daarin dan slaagde - ze brachten de toehoorders tot een hernieuwd zelfs een nieuw, besef van verantwoordelijkheid, dat hen aanspoorde hun zelfzucht te beteugelen en zich zoveel mogelijk als mens en als sociaal wezen te gedragen. Kortom, in hun beste vorm inspireerden de bijeenkomsten tot nieuwe of tot hernieuwde toewijding aan de menselijke idealen die men gezamenlijk beleed.

George E. O'Dell
in: The Monthly Record, Oct.'56.

-o-

NIEUWE VERBONDSUITGAVEN.

1.	Modern Humanisme Dr. J.P. van Praag	f. 1.75
2.	De idee van de Openbare School Dr. J.C. Brandt Corstius	f. 0.60
3.	Humanisme en Rede Een serie opstellen	f. 2.25
4.	Onze kinderen tussen Humanisme en Christendom A.J. Groenman-Deinum	f. 0.75
5.	Bibliografie van het Humanisme Dr. Kwee Swan Liat	f. 3.90
6.	Extra nummer "Mens en Wereld"	

DE VOLLEDIGE LIJST VAN ONZE UITGAVEN KUNT U AANVRAGEN BIJ :
CENTRAAL BUREAU HUMANISTISCH VERBOND,
OUDE GRACHT 152, UTRECHT, TEL. 030-10163

==========